

УДК 343.85

Н. М. Градецькакандидат юридичних наук, доцент
Класичний приватний університет**ВЗАЄМОДІЯ СОЦІАЛЬНИХ ОРГАНІВ І ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СІМЕЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАПОБІГАННІ МОЛОДІЖНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ**

У статті розглянуто питання щодо ролі соціальних органів та громадськості в забезпеченні належного сімейного розвитку та виховання, а також функції, форми взаємодії й принципи діяльності зазначених суб'єктів у системі запобігання молодіжній злочинності.

Ключові слова: неповнолітні, молодь, злочинність, запобігання, громадськість, кримінальна міліція у справах неповнолітніх, соціальні органи.

I. Вступ

Складна криміногенна ситуація постійно стимулює дослідників різних галузей науки вивчати причини злочинної поведінки молоді та шукати ефективні заходи щодо запобігання правопорушенням і злочинам серед неповнолітніх.

І хоча методологічні, загальнотеоретичні та прикладні аспекти зазначеної проблеми вже досліджені, в існуючих працях проаналізовано переважно систему соціальної профілактики правопорушень, у тому числі злочинів, яка склалася в минулому, а в наш час практично припинила своє існування. Тому сьогодні в Україні відчувається нагальна потреба відтворення такої запобіжної системи на нових засадах, створення із цією метою відповідної законодавчої бази та якнайширшого залучення громадськості до цієї діяльності. За таких умов запобіжна діяльність спеціальних органів та установ має набути нового змісту, потрібні нові форми й методи запобігання злочинам неповнолітніх та молоді, які потребують нового наукового осмислення. Адже стан і тенденції молодіжної злочинності дають достатні підстави для висновку про те, що одним з найважливіших завдань боротьби зі злочинністю є запобігання їй органами внутрішніх справ у тісній взаємодії з громадськістю.

Питання щодо ролі соціальних органів та громадськості в запобіганні молодіжної злочинності досліджено в працях О. М. Бандурки, О. М. Джузи, А. П. Закалюка, А. П. Зелінського, Т. Л. Кальченко, О. Г. Кальмана, М. Г. Колодяжного, О. М. Литвинова, П. П. Михайленко, В. М. Оржеховської, Т. А. Третьякової, Н. В. Яницької та ін.

II. Постановка завдання

Метою статті є аналіз заходів та діяльності соціальних органів і громадськості в забезпеченні сімейного розвитку та запобіганні молодіжній злочинності.

III. Результати

Отже, серед суб'єктів запобігання молодіжній злочинності особливе місце належить органам внутрішніх справ, які не тільки самі здійснюють спеціальні запобіжні заходи, а й забезпечують проведення таких заходів іншими спеціальними органами та установами, створюють для цієї діяльності сприятливі умови та використовують їх можливості. Водночас для того, щоб запобіжна діяльність спеціальних органів та установ була максимально ефективною, її здійснення має бути чітко врегульоване нормативними актами, насамперед законодавчими. На сьогоднішнє право регулювання повноважень спеціальних органів та установ щодо запобігання злочинності неповнолітніх та молоді, форм і методів їх діяльності в цій сфері багато в чому не відповідає вимогам часу й потребує певного вдосконалення.

Загальновідомо, що подолання молодіжної злочинності – це комплексна проблема. В її вирішенні повинні брати участь не тільки державні органи, спеціальні органи та установи. Практика незмінно доводить, що важливою запорукою ефективної боротьби зі злочинністю неповнолітніх є участь у цій справі широких верств громадськості. Практичне значення комплексного використання сил, засобів, форм і методів державних органів, громадських організацій, органів внутрішніх справ та спеціальних органів і установ для неповнолітніх, служб у справах неповнолітніх у вирішенні завдань запобігання злочинності впродовж тривалого часу викликає заслужений інтерес з боку вчених, практичних працівників, усієї громадськості до питань взаємодії цих суб'єктів. Від її стану здебільшого залежить активізація й удосконалення діяльності з протидії правопорушенням, їх профілактики, розкриття злочинів, запобігання їм, забезпечення відшкодування збитків, заподіяних злочинами та іншими неправомірними діями.

Зазначене дає змогу зробити висновок про те, що під взаємодією органів внутрі-

шніх справ, спеціальних органів та установ для неповнолітніх, служб у справах неповнолітніх з державними органами, громадськими формуваннями, організаціями, товариствами треба розуміти наявність між ними стійких контактів (зв'язків), що виникають і розвиваються на підставі спільних інтересів з метою протидії злочинності, зміцнення громадського порядку, а також громадської безпеки.

Отже, відповідальність за стан запобіжної роботи з молоддю не повинна лежати тільки на правоохоронних органах. Громадськість у жодному разі не мусить залишатися осторонь від цієї важливої справи. У багатьох зарубіжних країнах важливі функції запобігання правопорушенням неповнолітніх, захисту їх прав бере на себе громадськість. Про необхідність залучення добровольців, громадських об'єднань до виховання дітей та молоді йдеться в Мінімальних стандартних правилах ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила).

Світовий досвід у сфері боротьби зі злочинністю доводить, що без участі громадськості не може йтися про успішне запобігання злочинності. Україна в цьому питанні не є винятком, тому на законодавчому рівні закріпила можливість залучення громадськості до запобігання окремим злочинним проявам. Серед таких законодавчих актів слід назвати Закон України "Про засади запобігання протидії корупції" від 04.04.2011 р. № 3206-VI, Закон України "Про протидію торгівлі людьми" від 20.09.2011 р. № 3739-VI, Закон України "Про боротьбу з тероризмом" від 20.03.2003 р. № 638-IV, Закон України "Про попередження насильства в сім'ї" від 15.11.2001 р. № 2789-III тощо. Центральне місце в системі законодавства, яке визначає правові засади діяльності громадських формувань правоохоронної спрямованості, посідає Закон України "Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону" від 22.06.2000 р. № 1835-III. Відповідно до цього Закону, громадські формування з охорони громадського порядку створюються на добровільних засадах з метою сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам та органам виконавчої влади у запобіганні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, профілактиці негативних явищ серед неповнолітніх тощо.

Вимога комплексного підходу, єдності дій усіх учасників боротьби з правопорушеннями та злочинами є вихідною для ефективного вирішення завдань запобігання злочинності. Щоб цього досягти, необхідна взаємодія суб'єктів запобіжної діяльності. Безумовно, взаємодія всіх суб'єктів запобігання

правопорушенням та злочинам серед неповнолітніх та молоді здійснюється в межах установленої компетенції й має на меті найбільш повне використання можливостей кожного суб'єкта профілактичного впливу. Вся запобіжна робота вищезгаданих суб'єктів спрямована, зрештою, на досягнення головної мети – боротьби з правопорушеннями та злочинами – протидії їм. Їй підпорядкована мета усунення причин злочинів, умов та обставин, що сприяють їх вчиненню. Також цілями й завданнями взаємодії є сприяння громадським формуванням, організаціям, адміністраціям підприємств у вихованні у громадян почуття поваги й неухильного дотримання законів, дбайливого ставлення до державної та суспільної власності. Основними принципами взаємодії між органами внутрішніх справ, спеціальними органами й установами, громадськими організаціями та іншими суб'єктами протидії злочинності є законність, науковість, плановість, гласність.

Принцип законності полягає в безумовному виконанні суб'єктами, які взаємодіють у процесі реалізації своїх повноважень, законів і підзаконних нормативних актів. Він виявляється, по-перше, в тому, що всі взаємозв'язки суб'єктів, які взаємодіють, наприклад, спільна розробка планів, здійснення запобіжних заходів, повинні відповідати правовим розпорядженням; по-друге, у єдності нормативних установлень як для спеціальних органів та установ, так і для державних органів, громадських організацій і всіх інших суб'єктів протидії злочинності неповнолітніх. Принцип науковості відображається в прагненні сторін, що взаємодіють, виробляти найбільш правильні рішення на підставі осмислення набутого досвіду взаємодії у справі боротьби зі злочинністю з позиції сучасних наукових поглядів. Робота з боротьби з правопорушеннями та злочинами серед неповнолітніх не може проводитися абияк, у відриві від розуміння природи, причин і умов виникнення та існування негативних вчинків, а також взаємозв'язків, що існують між ними та іншими характерними для нашого суспільства явищами. Науковий підхід – нагальна необхідність, що впливає з об'єктивних передумов розвитку суспільства, закріплена у відповідних нормативних документах, принципова настанова, спрямована на забезпечення прогресу в усіх сферах життя. Отже, використання суб'єктами запобіжної діяльності у своїй роботі, у тому числі в спільній з державними органами, з громадськістю, досягнень сучасної науки – важлива запорука правильної організації боротьби зі злочинністю. Обов'язком кожного працівника спеціальних органів та установ для неповнолітніх, служб у справах неповнолітніх є застосування наукових методів і технічних засобів за профілем своєї роботи; вибір на цій підставі найбільш ефе-

ктивних шляхів досягнення поставленої мети, впровадження передового досвіду, концентрації сил та засобів на ключових напрямках професійної діяльності [2, с. 40–54]. Реалізація цього принципу багато в чому залежить від правильної постановки роботи з вивчення та впровадження в практику позитивного досвіду взаємодії між суб'єктами запобігання злочинності. Його втілення надасть взаємодії активного, наступального характеру. Саме тому, на нашу думку, особливо в сучасних умовах, необхідно всіма організаційними й виховними заходами створювати в кожному колективі, на всіх напрямках і ділянках діяльності обстановку творчої зацікавленості, пошуку та впровадження нових форм і методів роботи, постійно розвивати творчу ініціативу, збирати різнопланові приклади позитивного досвіду, ставитися до нього як до найціннішого надбання, розкривати сутність цього досвіду, використовувати й приумножувати його, зацікавлювати ним кожного співробітника, щоб усі корисні починання знаходили своєчасну активну підтримку та поширення.

Таким чином, у поєднанні чіткості й організованості з умілим застосуванням накопиченого досвіду, активним пошуком нового та прогресивного вбачаються підстави якісного покращення роботи спеціальних органів та установ для неповнолітніх у напрямі запобігання злочинності неповнолітніх, у тому числі у сфері їх взаємодії з іншими суб'єктами запобіжної діяльності.

Не менш важливим принципом, на якому будується взаємодія з громадськістю, є принцип плановості. Він дає змогу суб'єктам, які взаємодіють, враховувати у своїй роботі різні обставини, ефективно використовувати функціональні можливості. Планування запобіжних заходів – одна з найбільш характерних ознак цілеспрямованості зусиль усіх суб'єктів, що взаємодіють, запобігання злочинності, управління ними. Без науково обґрунтованого планування, орієнтованого на досягнення позитивних результатів, неможливе створення й функціонування у сфері боротьби з правопорушеннями та злочинами гнучкої системи управління, яка забезпечить ефективне використання всіх запобіжних заходів, адже саме в планах спільних дій, як зауважують у своїх працях В. Ф. Годовакець [6, с. 39] та В. К. Колпаков [4, с. 67], визначаються шляхи й засоби вирішення конкретних питань протидії злочинності, охорони прав і законних інтересів, а також здійснення соціально-го захисту громадян.

Плани, за якими здійснюється взаємодія, за своєю суттю є програмою їх спільної роботи із запобігання правопорушенням та злочинам серед неповнолітніх і молоді на сучасному етапі. Тому вони повинні базуватись на об'єктивній оцінці результатів такої діяльності в попередні періоди, якісному

аналізі криміногенної обстановки, прогнозі її змін, законах та інших нормативних документах, планах і програмах вищих інстанцій, завданнях, які стоять перед усіма суб'єктами запобігання злочинності серед осіб молодіжного віку.

Треба також сказати, що в сучасних умовах діяльності спеціальних органів та установ, а також служб у справах неповнолітніх, важливим напрямом роботи яких є встановлення тісних зв'язків з державними організаціями, колективами громадськості та населенням, як підстава для запобігання правопорушенням та злочинам принципового значення набуває гласність.

Гласність як принцип взаємодії передбачає, по-перше, відкритий характер відносин між суб'єктами запобіжної діяльності; по-друге, створення й функціонування надійної системи інформаційного забезпечення суб'єктів, які взаємодіють; по-третє, наявність умов для розповсюдження інформації про результати взаємодії, про цілі їх спільної роботи, про проблеми, що виникають перед ними. Гласність дає можливість не тільки бути обізнаними про події, що відбуваються в напрямі протидії злочинності, а й відчувати свою причетність до них, думати про вирішення тих чи інших питань, вносити пропозиції до державних органів та інших суб'єктів запобігання злочинності серед молоді.

Багато інших принципів взаємодії також реалізуються в самому процесі діяльності спеціальних органів та установ для неповнолітніх, служб у справах неповнолітніх та інших суб'єктів, які працюють з неповнолітніми. Напрями взаємодії суб'єктів запобігання злочинності дуже різноманітні. Серед них слід виділити такі: а) взаємне інформування про стан запобігання злочинам, або вчинюються неповнолітніми; б) узгоджене або спільне планування окремих найбільш важливих напрямів запобіжної діяльності з іншими державними органами і громадськими організаціями; в) здійснення запобіжних заходів спільними зусиллями; г) спільне внесення пропозицій щодо поліпшення діяльності у цьому напрямі; д) надання допомоги одне одному відповідними силами і засобами тощо [5, с. 195–203].

Перелічені напрями за своєю суттю є варіантами численних зв'язків спеціальних органів та установ для неповнолітніх з громадськістю, перелік яких можна значно розширити. Існуюча різноманітність контактів, з одного боку, забезпечує можливість використати практично всі верстви населення в діяльності щодо запобігання молодіжної злочинності, а з іншого – оптимально визначити методи, заходи та шляхи підвищення ефективності зусиль суб'єктів, що взаємодіють.

Отже, ефективність взаємодії може бути досягнута лише при обов'язковому дотриманні певних умов. Перш за все, необхідно

визначити ланки, що взаємодіють, окреслити їх завдання й обсяг взаємодії, чітко розподілити функціональні обов'язки, обрати форми взаємодії та призначити конкретних виконавців, яким мають бути роз'яснені поставлені перед ними спільні завдання. Потім належить забезпечити обмін взаємною інформацією, визначити способи та засоби зв'язку між ланками, що взаємодіють. Зв'язок з громадськістю – це додаткове джерело інформації про неблагополучних підлітків та про їх родини, а також про причини їх неблагополуччя. Але більш важливим є те, що контакти з громадськістю створюють можливість для організації та проведення різноманітних заходів профілактичного характеру.

Аналіз практики запобігання злочинності серед молоді показує, що ця робота має свою специфіку і в залученні до участі в ній громадськості. Основні параметри цієї участі пов'язані з: а) широкою обізнаністю близького оточення неповнолітніх щодо їх вчинків; б) значними можливостями впливу на підлітків з боку товаришів по навчанню та роботи, вчителів і наставників; в) наявністю спеціалізованих форм участі громадськості в запобіганні правопорушенням неповнолітніх; г) близькістю розташування місця навчання від місця проживання неповнолітніх, що забезпечує єдність профілактично-виховних заходів.

Форми участі громадськості в заходах протидії злочинності дуже різноманітні й дають можливість охопити майже всі ланки запобіжної роботи, починаючи від виявлення та усунення причин і обставин, що сприяють вчиненню злочинів, та закінчуючи виправленням і вихованням неповнолітніх злочинців. Тому з метою залучення громадськості до роботи з молоддю керівники всіх спеціальних органів та установ повинні вживати різноманітних заходів: виступати перед населенням, у школах, ліцеях, професійно-технічних училищах та інших навчальних закладах, по радіо, телебаченню, в пресі тощо; проводити спеціальні наради на підприємствах, в організаціях, у навчальних закладах про стан безпритульності та злочинності серед осіб молодіжного віку; вести приватні бесіди з громадянами, керівниками та співробітниками фірм, фондів, об'єднань тощо. Адже тільки за умови активної участі громадськості робота всіх суб'єктів запобіжної діяльності, спеціальних органів та установ для неповнолітніх, а також служб у справах неповнолітніх буде ефективною й дієвою.

На нашу думку, представники різних товариств та об'єднань можуть з успіхом працювати в підліткових клубах, на майданчиках, у різних дитячих установах. Необхідно, щоб ці представники брали участь і в роботі кримінальної міліції у справах неповнолітніх, притулків для неповнолітніх та інших спеціальних навчально-виховних закладів і установ.

Треба встановити тісну взаємодію з громадськістю, викликати в різних суспільних, громадських, професійних організаціях бажання працювати разом у напрямі протидії злочинності неповнолітніх. У великих містах, наприклад, представники громадськості могли б суттєво допомогти у влаштуванні підлітків до спортивних клубів, гуртків за інтересами, а також у працевлаштуванні на період шкільних канікул тощо.

За останніми підрахунками, 12 тис. українських підлітків нині не відвідують школу. Тому якнайшвидше необхідно поновити зв'язки органів міліції зі школами, навчальними закладами, для чого Міністерству внутрішніх справ та Міністерству освіти і науки доцільно було б підготувати службові інструкції, які б регламентували форми та методи співпраці з питань профілактики, нагляду, корекції поведінки неповнолітніх правопорушників. Варто було б розробити та видати серію методичних матеріалів для педагогів, батьків, шкільних психологів з питань профілактики, реабілітації, психокорекції, а також літературу віктимологічного характеру, щоб поліпшити ситуацію в нашій державі щодо протидії злочинності серед неповнолітніх. Запропоновано, зокрема, вжити таких заходів:

- розробити методичні матеріали (посібники) для співробітників спеціальних органів та установ для неповнолітніх, а також служб у справах неповнолітніх з профілактики злочинності в підлітковому оточенні, видати збірник законодавчих і нормативних актів, що регламентують роботу з неповнолітніми правопорушниками;
- для організації змістовного дозвілля, запобігання негативним проявам серед неповнолітніх службам у справах неповнолітніх та кримінальній міліції у справах неповнолітніх необхідно здійснити перевірки позашкільних навчальних закладів і підліткових клубів за місцем проживання незалежно від форм власності, проаналізувати стан та ефективність їх роботи і в разі потреби внести пропозиції органам місцевої виконавчої влади щодо відновлення роботи тих із них, які були закриті або використовуються не за призначенням;
- для запобігання злочинності серед неповнолітніх кримінальній міліції у справах неповнолітніх та службам у справах неповнолітніх залучити громадські об'єднання та організації, добровільні народні дружини, населення до розробки заходів щодо форм взаємодії та їх участі в охороні громадського порядку. Запровадити систему їх матеріального й морального заохочення.

Крім того, виходячи з необхідності підвищення ефективності протидії правопорушенням та злочинам неповнолітніх, стає очевидним, що органи внутрішніх справ, які функціонально спеціалізуються на запобіжній роботі серед неповнолітніх, ще не віді-

грають провідної ролі в залученні освітніх закладів, громадських формувань та населення до роботи із запобігання злочинності неповнолітніх. Як уже зазначалось, такий стан зумовлений не тільки неналежною взаємодією зі школами, підприємствами, громадськістю за місцем проживання, від яких можна було б отримувати інформацію про вчинення неповнолітніми правопорушень та інших протиправних вчинків, а й браком приміщень, спеціально пристосованих для роботи з неповнолітніми, неналежним матеріально-технічним забезпеченням, а також з недостатністю підготовлених педагогічних кадрів. Тому не дивно, що останнім часом спостерігається значне поширення антигромадських вчинків з боку неповнолітніх [3, с. 471–474].

Враховуючи те, що певною мірою зруйнована та система запобігання злочинності за участю громадськості, яка існувала за часів радянської влади, необхідно відновити діяльність тих об'єднань, товариств, організацій, що позитивно зарекомендували себе в діяльності з протидії злочинності серед неповнолітніх. Варто також розгорнути роботу зі створення мережі громадських формувань у вигляді центрів для організації дозвілля неповнолітніх, підліткових клубів, фізкультурно-оздоровчих комплексів, культурно-виховних закладів.

Цілком очевидно, що першочергового значення набуває питання про виховання в сім'ї, адже детермінанти злочинної поведінки здебільшого формуються саме у сфері сімейних відносин. Тому треба активізувати роботу з неблагополучними сім'ями, зокрема, необхідно посилити відповідальність батьків за соціальний захист дітей. Батьки, які належно не дбають про дітей, змушують їх жебракувати, жити на вулиці, повинні примусово платити дітям аліменти на лікування, навчання, перебування у спеціальній установі, притулку, інтернаті, приймальнику-розподільнику; відшкодувати частину житла чи майна. З метою посилення соціально-правового захисту неповнолітніх необхідним є приведення національного законодавства у відповідність з міжнародними нормами права. Зазначена діяльність держави повинна забезпечити достатній соціальний захист неповнолітніх та їх інтересів.

IV. Висновки

Таким чином, у сучасних умовах розвитку суспільства потрібно суттєво змінити підхід до організації запобіжної роботи серед неповнолітніх, від заходів адміністративно-правового впливу необхідно перейти до комплексної соціально-педагогічної допомоги, яка буде здійснюватися як державою на загальносоціальному рівні, так і всіма спеціальними органами та установами, а також громадськістю на спеціально-кримінологіч-

ному рівні. Основним змістом цієї діяльності має стати розумне залучення неповнолітніх до участі в житті суспільства, щоб вони набували досвіду, засвоювали моральні та правові норми, загальнолюдські й суспільно корисні цінності. Отже, від правильності запобіжного впливу на неповнолітніх та молодь з боку органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх спільно з громадськістю значною мірою залежить перспектива скорочення злочинності в країні в цілому [3, с. 471–474]. А підвищення виховної ролі громадськості зовсім не означає послаблення ролі державних органів, які використовують примусові заходи для виховання окремих нестійких членів суспільства, що вчинили правопорушення, у тому числі й злочини, та становлять суспільну небезпеку. Тому держава може виконати своє призначення, лише спираючись на широкі верстви населення, підтримуючи найрізноманітніші форми участі громадськості в запобіганні злочинам осіб молодіжного віку.

Список використаної літератури

1. Голосніченко І. П. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: підручник. Загальна частина / І. П. Голосніченко Я. Ю. Кондратьєва. – Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 179 с.
2. Забрянский Г. И. Предупреждение преступности несовершеннолетних: основы концепции государственной политики / Г. И. Забрянский // Журнал российского права. – 1997. – № 8. – С. 40–54.
3. Кальченко Т. Л. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні спеціальними органами та установами / Т. Л. Кальченко // Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – Вип. 13. – С. 471–474.
4. Колпаков В. К. Взаимодействие милиции и общественности в сфере правопорядка: учеб. пособ. / В. К. Колпаков. – Киев: УАВД, 1993. – 80 с.
5. Лихолоб В. Г. Комплексний підхід до попередження злочинності – важливий чинник формування сучасного соціально-правового кримінологічного мислення / В. Г. Лихолоб, О. М. Тарасенко // Актуальні питання розслідування злочинів у сучасних умовах: тактика, методика, інформаційне забезпечення. – Київ, 1996. – С. 195–203.
6. Методичні рекомендації щодо планування роботи міськрайлінівділів внутрішніх справ України з особовим складом / В. Ф. Годованець; МВС України, УАВС. – Київ, 1996. – 206 с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2014.

Градецкая Н. Н. Взаимодействие социальных органов и общественности в обеспечении семейного развития и предупреждении молодежной преступности

В статье рассмотрены вопросы о роли социальных органов и общественности в обеспечении надлежащего семейного развития и воспитания несовершеннолетних, а также функции, формы взаимодействия и принципы деятельности указанных субъектов в системе предупреждения преступности молодежи.

Ключевые слова: несовершеннолетние, молодежь, преступность, предупреждение, криминальная милиция по делам несовершеннолетних, общественность, социальные органы.

Hradecka N. Cooperation of Social Institutions and Public in Defending Family Development and Youth Delinquency Prevention

Focus on youth crime prevention is a broad category, encompassing almost all activity undertaken in criminology and criminal justice. Efforts to prevent crime can diverge greatly on the causes of crime and the actions necessary to deter it.

Whether preventing a first crime by increasing a youngster's cognitive skills so he can better negotiate conflict, or stemming a criminal career through incarceration, the action is valuable because it prevents crime.

There are several extended reviews of crime prevention efforts for youth have been undertaken in trying to determine which developmental prevention approach works.

The prevention efforts targeted at limiting youth involvement in gangs is integral to promoting optimal individual and community well-being, specifically in those areas that are susceptible to gang activity. In recent years there has been an emphasis placed on evaluating gang prevention programs to discern effective approaches and providing a more comprehensive approach.

The article is devoted to the role of the social institutions and public in youth criminality prevention. Considered the modern practice of attraction of public associations in preventive activity.

The principles of coordination of public formations with bodies of internal affairs, specific services of bodies of internal affairs, bodies of local self-government, and local state administrations in the prevention of offences are analyzed.

It determines the role of these institutions in the system of the state power organs, their legal status and functions.

The system of legal standards which was analyzed defines responsibilities of the staff of special departments and services in the field of juvenile delinquency and special institutions oriented to the preventive activities.

Proposed system of social and special criminological prevention of juvenile delinquency is defined as the most human, perspective and effective.

The article investigates the ways of improvement of special organs' and establishments' activities dealing with juvenile delinquency.

Some suggestions to better the work of these establishments are raised and some principles, forms and ways of cooperation with community are being discussed.

Key words: juvenile, youth, criminality, prevention, social institutions, public.